

Školní preventivní strategie 2024 - 2029

Název školy, pro kterou platí tato školní preventivní strategie:	ZŠ Slovan Kroměříž, příspěvková organizace
Adresa školy:	Zeyerova 3354, 767 01 Kroměříž
Jméno a příjmení ředitele školy:	Mgr. Jaroslav Němec

Obsah:

I. Stručná charakteristika dokumentu	2
II. Stručná charakteristika školy	3
III. Poradenští pracovníci ve škole a jejich kompetence	5
IV. Typy prevence	7
V. Cílové skupiny prevence	7
VI. Získávání informací pro stanovení cílů ŠPS	10
VII. Stanovení cíle ŠPS	11
VIII. Způsoby realizace	14
IX. Způsob hodnocení	16

I. Stručná charakteristika dokumentu

Školní preventivní strategie (ŠPS) je dlouhodobý program primární prevence rizikových projevů chování žáků. Je zařazen do školního vzdělávacího programu a slouží jako podklad pro zpracování ročního minimálního preventivního programu školy.

Podporuje zdravý životní styl, pomáhá jedincům z ohrožených skupin při ochraně jejich lidských práv, usiluje o snížení výskytu rizikového chování u žáků na naší škole.

Je zaměřený především na primární prevenci proti záškoláctví, násilí, šikaně a kyberšikaně, proti užívání návykových látek, kriminalitě a vandalismu, proti netolismu, rasismu a dalších projevů rizikového chování žáků.

Doba platnosti: 5 let

II. Stručná charakteristika školy

Naše škola je nejpočetnější školou ve Zlínském kraji, navštěvuje ji více než 900 žáků. Patří mezi nejvyhledávanější školy v Kroměříži. V jednotlivých ročnících máme čtyři až pět paralelních tříd. Většina žáků má trvalé bydliště v Kroměříži, početnou skupinu tvoří žáci z okolních obcí. Naši školu si volí i rodiny z nespádových částí města a vesnic.

Na 2. stupni nabízíme žákům od šestého ročníku dvě výběrové třídy – s rozšířenou výukou matematiky a tělesné výchovy. Zde je tím pádem vysoký podíl nově nastupujících žáků.

Na této základní škole pracuje cca 70 pedagogických pracovníků včetně asistentek pedagoga. Nedílnou součástí školy je také školní klub a školní družina, kde máme naplněnou kapacitu cca 200 žáků.

Škola také disponuje odbornými učebnami chemie, přírodopisu, fyziky, třemi jazykovými učebnami, učebnou výtvarné výchovy a učebnou pro hudební výchovu. Pro sportovní aktivity lze využít dvě tělocvičny, gymnastický sálek a hřiště, které je umístěno vedle školy. Výuka praktických činností probíhá ve cvičné kuchyni, ve školní dílně nebo na školních pozemcích. Žákům z prvního i druhého stupně dále slouží dvě počítačové učebny s možností přístupu na internet. Všechny odborné učebny a kmenové třídy jsou vybaveny moderní didaktickou technikou.

Přesuny žáků o přestávkách umožňují větší množství kontaktních situací mezi všemi věkovými skupinami, které mohou přejít do konfliktu. Kolektivy se nám prolínají ve školní jídelně v době stravování i v odděleních družiny.

Z uvedených skutečností vyplývá, že důležitou součástí sledování SPJ je budování dobrých vztahů nejenom v rámci třídních kolektivů, ale i mezi třídami a jednotlivými ročníky.

Naše škola, stejně jako celá společnost, se postupně vyrovnává s důsledky doby covidové. Velkým problémem jsou vztahové problémy mezi žáky. Pozorujeme narůst vulgárního chování u žáků hlavně vůči spolužákům, v ojedinělých případech i směrem k pedagogickým a nepedagogickým pracovníkům, a také agresivní jednání žáků v krizových situacích.

Projevy vulgarismu se objevují i u mladších dětí (na 1. stupni). Časté jsou psychické problémy u žáků ve všech věkových kategoriích. Setkáváme se se sebepoškozováním a nezdravými stravovacími návyky. Velkým problémem je nadměrné užívání energetických nápojů.

Projevy šikany se nám většinou daří potlačovat v počátečních fázích vývoje. Nejvíce řešíme kyberšikanu, problémy spojené s užíváním sociálních sítí. Škole se ale nevyhýbají problémy i z jiných oblastí SPJ. Ve velké míře se objevují případy kouření (cigarety, elektronické cigarety, vapa), ke kterému často dochází v blízkých prostorách školy. Kouření řešíme už i u žáků 1. stupně. Žáci dále užívají alkohol, nikotinové sáčky, kratom a další návykové látky. Na 1. i 2. stupni se objevují krádeže, nejčastěji to jsou peněžní částky, mobily, boty. Problémem je i ničení školního majetku, např. vybavení tříd (dveře, lavice), sociálních zařízení.

Činnost školy upravuje školský zákon 561/2004 Sb. Nedílnou součástí dokumentace základní školy je také školní vzdělávací program, jehož název je „Slovan“, a minimální preventivní program, kterým se řídí školní metodik prevence, výchovný poradce i ostatní pedagogové. Žáci, jejich zákonní zástupci a zaměstnanci školy se řídí dle práv a povinností uvedených ve školním řádu a také klasifikačním řádu. Dále mají zaměstnanci školy také k dispozici „Koncepci rozvoje školy na období 2021-2025“, kde jsou uvedeny hlavní strategické cíle a realizační plán. Posláním a ambicí školy je být hrdou součástí vzdělávacího systému České republiky a města Kroměříž.

III. Poradenští pracovníci ve škole a jejich kompetence

V naší preventivní práci se nám osvědčila spolupráce členů školního poradenského pracoviště, které tvoří:

Výchovný poradce

Věnuje se hlavně problematice a procesu integrace žáků se specifickými vzdělávacími potřebami, včetně žáků nadaných, poradenství pro rodiče těchto žáků a pedagogy; je kontaktní osoba pro PPP, SPC a SVP.

Kariérový poradce

Řeší se žáky problematiku přijímacího řízení a volby povolání.

Školní metodik prevence

Věnuje se především oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů.

Školní psycholog

Pomáhá všem zúčastněným zvládat problémy v různých oblastech souvisejících se školní docházkou. Činnost je přímo závislá na vůli, spolupráci a důvěře dětí, rodičů a pedagogů. Pracuje nejenom s třídními kolektivy, ale i formou individuálních sezení s některými žáky, popř. rodiči. Nezbytností je „*Generální souhlas rodičů s činností školního psychologa*“.

Speciální pedagog

Pracuje s žáky integrovanými, pomáhá jim v učebním procesu.

Třídní učitelé

Pracují s třídním kolektivem.

Výchovná komise

Řeší závažnější problémy chování a prospěch žáků, převážně pak ty problémy, které řešil třídní učitel a následně nedošlo ke zlepšení. Jedná se o rizikové projevy chování, jako je šikana, záškoláctví, agresivita, nekázeň, zhoršený prospěch, závislostní chování apod. Cílem není

pouze sankcionovat jednotlivé přestupky, ale nastavit především preventivní opatření k potlačení výskytu rizikových projevů chování a nabídnout pomoc při zvládání těchto problémů.

Složení výchovné komise: ŠMP, VP, TU, ŘŠ (ZŘŠ)

Jednotlivé kompetence najdeme ve vyhlášce 72/2005 Sb. a v metodickém doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 2129/2010-28.

IV. Typy prevence

Primární prevencí rozumíme veškeré konkrétní aktivity realizované s cílem předejít problémům a následkům sociálně patologických jevů, případně minimalizovat jejich negativní dopad včetně dalšího šíření.

Nespecifická primární prevence představuje základ a nosný prvek celého systému prevence. Jde o volnočasové aktivity určené nejširším vrstvám dětí a mládeže umožňující harmonický rozvoj osobnosti jednotlivce.

Specifická primární prevence je realizována v rámci podpůrných programů pro rizikové skupiny dětí, pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami jako prevence vyloučení.

Za problémy v oblasti primární prevence u dětí a mládeže jsou považovány:

- nedostatečná ochrana dětí před alkoholem a pasivním kouřením v rodině a na veřejnosti,
- liberalizace drogové politiky,
- absence prevence SPJ v rodinách, absence pocitu zodpovědnosti za vlastní zdraví,
- podceňování primární prevence,
- prevence pouze ve škole, po skončení vyučování nemožnost postihu, nekontrolovatelnost žáků,
- nedostatečné pravomoce ŠPP.

V. Cílové skupiny prevence

Žáci 1. stupeň

Úkolem třídních učitelů je vybrat konkrétní témata, která budou vycházet ze znalosti dětí a problematiky třídy. Je nutné se zaměřit na stanovení a užívání pravidel soužití mezi žáky a dospělými ve škole, zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti, posilování zdravého sebevědomí, posilování projevů vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry, objevování individuálních odlišností, tolerance. Žáci by měli zvládnout stres a jeho řešení. Je třeba upozorňovat na dodržování životosprávy. Důležitá je spolupráce v kolektivu a vzájemná pomoc, vůle podřídit se vyšším zájmům, seznámení se a používání pravidel slušného a společenského chování, dovednost chránit se v různých situacích, získat pomoc pro sebe nebo jiné. Je třeba podporovat komunikaci, diskusi, ekologické myšlení, estetické cítění, relaxaci atd.

Žáci 2. stupeň

Je třeba využívat různých metod, například relaxačních technik, projektů, aktivní práce ve skupině a zapojení do psychosociálních her, empatie, nácvik verbální a nonverbální komunikace, využití projekčních technik, modelování situací apod. Je třeba rozvíjet dovednosti správně se rozhodovat, umět vybrat vhodné osoby a organizace pro pomoc, ubránit se tlaku vrstevníků. Důležité jsou znalosti a schopnosti získávat informace k problematice rizikového chování. Většina témat bude zařazena hlavně do předmětů výchov – výchova k občanství, tělesná výchova, výchova ke zdraví, svět práce atd. K prevenci rizikového chování je však třeba využít všech vhodných témat.

Pedagogičtí pracovníci

Předpokladem naplňování cílů v oblasti prevence je pedagog vzdělaný, kvalifikovaný, komunikativně, psychologicky a speciálně pedagogicky vybavený. Svou osobností se pozitivně podílí na vývoji sebeuvědomění žáka a je schopen vyučovat za aktivní účasti dětí. Zvyšování odolnosti dětí a mládeže proti rizikovým projevům chování vyžaduje systémovou a koordinovanou přípravu realizátorů preventivních aktivit ve školách a školských zařízeních. Je důležité působení na postoje a dovednosti pedagogů dobrým klimatem školy, společnými aktivitami a prací na společných tématech a pravidlech. Vedení školy v plném rozsahu podporuje školní preventivní strategii. Je kladen důraz na začlenění problematiky prevence do

tematických plánů. Všichni pedagogičtí pracovníci plně respektují školní preventivní strategii, mají podle předmětů a ročníků zařazena témata primární prevence ve svých tematických plánech. Učitelé do svých tematických plánů, pokud to je možné, zařazují projekty zaměřené na primární prevenci a na posílení sociálních dovedností a upevňování kolektivu třídy.

Rodiče

Cílem je aktivní zapojení rodiny i veřejnosti do prevence rizikových projevů chování, a to prostřednictvím dostatečného informování a aktivitami specificky zaměřenými na tuto cílovou skupinu (konzultace, třídní schůzky, MPP, program proti šikaně, nástěnky, letáky, webové stránky atd.). Nezbytné jsou také poradenské akce a aktivity pro rodiče a snahy o navázání atmosféry důvěry při řešení problémů obecných i osobních.

VI. Získávání informací pro stanovení cílů ŠPS

Informace od učitelů

Na základě individuálních pohovorů a diskuzí na organizačních poradách i pedagogických radách lze konstatovat, že vyučující považují situaci v oblasti SPJ s ohledem na vysoký počet žáků na škole stále za dobrou. Za největší problém považují nevhodné chování žáků vůči sobě i k pedagogům, porušování školního řádu, ničení majetku, nevhodné používání mobilních telefonů, vulgární vyjadřování, které má v poslední době stoupající tendenci. V této oblasti si učitelé stěžují na obtížnou spolupráci se zákonnými zástupci žáků, kteří problémy zlehčují. S postupy školy často nesouhlasí, často si myslí, že se jich to netýká, případně že je jejich dítěti nespravedlivě ubližováno. Dochází i ke konfliktním situacím směrem k učitelům.

Informace od rodičů

Rodiče se školou nejčastěji komunikují prostřednictvím Edookitu (elektronická žákovská knížka). Při řešení problémů se obracejí na třídního učitele, vedení školy nebo členy školního poradenského pracoviště. Mnozí pak oceňují, že podněty, které škola dostala k řešení (zejména v oblasti šikany), nejsou odkládány, ale řeší se důkladně a s pozitivním výsledkem. Podněty a připomínky získáváme i od rodičů na třídních schůzkách, konzultacích a z jednání SRPDŠ.

Informace od žáků

Informace jsou získávány na základě osobních setkání, schránky důvěry, dílčích dotazníkových šetření v jednotlivých třídách, na základě diskuzí v průběhu třídnických hodin, besed v oblasti SPJ, v průběhu vyučování (výchova ke zdraví, etická výchova.). Některým žákům vadí hrubé chování spolužáků, ničení cizích věcí. Zejména na 2. stupni mají žáci dost benevolentní přístup k problematice kouření, alkoholu a návykových látek. Oceňují fungování školního klubu, ale ten má velmi omezenou kapacitu. Problémem je také trávení času během polední přestávky.

Informace z vyhodnocení minimálních preventivních programů, realizovaných na škole v uplynulých letech

Žáci jsou velmi kritičtí k úrovni preventivních aktivit. Většinou jsou však s jejich výběrem i průběhem spokojeni. Oceňují rozmanitost, nenásilnou formu, např. různé hry.

VII. STANOVENÍ CÍLE ŠPS

1. Dlouhodobé cíle vyplývající ze vstupních informací:

- vést žáky k dodržování stanovených pravidel chování zakotvených ve vnitřním řádu školy a pravidel slušného chování,
- vychovávat žáky ke zdravému sebevědomí a odpovědnosti za své jednání,
- vést žáky ke zdravému životnímu stylu (projekt „Zdravá škola“ a „Bezpečná komunita“),
- vést žáky k dodržování pravidel bezpečnosti ve škole i mimo školu a k odpovědnosti za své zdraví,
- budovat odmítavé postoje k projevům nesnášenlivosti, vandalismu, šikany a zneužívání návykových látek.

2. Střednědobé cíle vyplývající z dlouhodobých cílů

Pedagogové:

- vzdělávat pedagogy v oblasti prevence šikany, xenofobie a jiných projevů vzájemné nesnášenlivosti, oblasti vedení třídnických hodin, řešení konfliktních situací se žáky i rodiči, distribuce metodických materiálů,
- rozvíjet spolupráci v rámci pedagogického kolektivu,
- vybírat pro žáky vhodné programy specifické prevence,
- podporovat nespecifickou prevenci,
- podporovat aktivitu žáků v rámci soutěží, kulturních akcí,
- používat takové metody ve výuce, které učí žáky týmové spolupráci, vedou ke zdravému sebeprosazování, odpovědnosti,
- spolupracovat při řešení problémů SPJ se školním poradenským pracovištěm.

Rodiče:

- prohlubovat spolupráci rodičů se školou,
- distribuce materiálů o problematice SPJ,
- informovat rodiče o akcích pořádaných školou.

Žáci:

- spolupracovat se subjekty zabývajícími se prevencí SPJ,
- naučit žáky rozpoznávat SPJ a vhodně reagovat v krizových situacích,
- sledovat průběžně klima třídy a pracovat s problematickými žáky i kolektivy,
- zapojit žáky do projektů „Zdravá škola“ a „Bezpečná komunita“.

3. Krátkodobé cíle vyplývající ze střednědobých cílů

Pedagogové:

- zapojení všech pedagogů do plnění MPP,
- sledovat aktuální nabídku seminářů k problematice SPJ, práce třídního učitele... a přihlásit se na vhodný program,
- rozpoznávat u žáků náznaky šikany, zneužívání návykových látek ... a dle krizového plánu situaci řešit,
- využívat služeb školního psychologa při diagnostice klimatu třídy,
- zajistit prožitkové programy v rámci výuky nebo školního výletu.

Rodiče:

- zvát rodiče na třídní schůzky a konzultace,
- informovat rodiče o činnosti školního psychologa, výchovného poradce a školního metodika prevence,

- hledat společné řešení se školou v případě problematického chování dětí,
- upozorňovat školu na projevy SPJ.

Žáci:

Prevence rizikového chování u žáků zahrnuje především aktivity v oblastech prevence:

- násilí a šikanování,
- záškoláctví,
- kriminality, delikvence, vandalismu aj. forem násilného chování,
- ohrožení mravnosti a ohrožování mravní výchovy dětí,
- xenofobie, rasismu, intolerance a antisemitismu,
- užívání návykových látek (vč. opomíjeného alkoholu a kouření), anabolik,
- medikamentů a dalších látek,
- netolismu (virtuálních drog) a patologického hráčství (gambling),
- diváckého násilí,
- komerčního sexuálního zneužívání dětí,
- syndromu týraných a zneužívaných dětí,
- sekt a sociálně patologických náboženských hnutí.

Spolupráce s okolím školy:

- škola má kontakty na odborníky a organizace zabývající se problematikou SPJ a jejich služeb využívá většinou dle aktuální potřeby. Spolupracujeme s celou řadou subjektů - Policie ČR, HZS, SVP, PPP, OSPOD, SZŠ KM a další,
- publikovat informace o úspěších našich žáků v místním tisku,
- umožnit na škole propagaci zájmových kroužky jiných organizací.

VIII. Způsoby realizace

1. Ve vyučovacích hodinách (ČAS, OV, VKZ, EV, TV a další)

Rozvoj sociálních dovedností dětí prostřednictvím různých motivačních her a dotazníků. Mezi tyto dovednosti patří aktivní naslouchání, relaxace, sebepoznání, sebepojetí, verbální a nonverbální komunikace, kooperace, empatie, interakce, soutěžení, rozhodování a řešení konfliktů.

Na 1. stupni budou zařazena především tato témata:

- výchova ke zdravému životnímu stylu, hygienické zásady a návyky,
- vhodné využívání volného času,
- problematika alkoholu a kouření (4. a 5. ročník),
- bezpečné chování v on-line prostoru,
- vztahy mezi spolužáky.

Na 2. stupni budou zařazena především tato témata:

- vztahy (rozvoj komunikace, spolupráce, posílení sebevědomí...),
- netolismus (řešení závislosti na virtuálních drogách – PC, internet, TV),
- závislost (účinek drog na lidský organismus, právní aspekt),
- sexuální chování (pohlavně přenosné choroby, hodnotová orientace adolescentů, zodpovědnost),
- agresivní chování,
- šikana a kyberšikana.

2. Na třídnických hodinách (1krát za 14 dní)

Pravidelnému věnování času třídnickým záležitostem, aktuální problematice třídy a prohlubování spolupráce a vzájemného poznávání a respektování. Hodiny pod vedením třídního učitele proběhnou mimo vyučování ve vhodném prostředí:

- 3. Adaptační a seznamovací kurzy, školy v přírodě, sportovní kurzy (lyžařské, turistické, cyklistické, běžky, vodácký kurz, kurz sebeobrany)**
- 4. Spolupráce žáků vyšších ročníků s žáky 1. stupně v rámci hodin anglického jazyka, chemie, fyziky, společných obědů, netradičních aktivit**
- 5. Široká nabídka kurzů nejrůznějšího zaměření**
- 6. Realizace projektu „Zdravá škola“ a „Bezpečná komunita“**
- 7. Akce realizované školním parlamentem**
- 8. Aktivity ve školní družině, školním klubu**
- 9. Mimoškolní aktivity, kroužky pořádané školou, ale i jinými organizacemi**
- 10. Jednorázové aktivity primární prevence (dle potřeb dětí, aktuální situace a nabídky) budou realizovány v souladu s minimálním preventivním programem prostřednictvím školního poradenského pracoviště, státních organizací (Městská policie, Policie ČR...) a dalších organizací poskytujících programy primární prevence patologických jevů**

IX. Způsob hodnocení

Hodnocení bude probíhat formou závěrečných zpráv ŠMP, VP a psychologa na konci školního roku.

Datum: 1. 2. 2024

Ředitel školy: Mgr. Jaroslav Němec

Školní metodik prevence: Mgr. Petra Dřímálová